

Проводяться вони наступним чином. Викладач розробляє питання щодо матеріалу, який охоплено на даний період лекціями, переважної більшості з них тестового характеру. Лише окремі завдання носять вигляд прямого запитання. Це ті, які мають на меті перевірити знання законодавчих визначень. Наприклад, «Хто, відповідно до Закону України «Про зайнятість населення» вважається безробітним?» Кожен білет має одне завдання. Контрольна робота проводиться без попередження. На відповідь дається 10 хвилин. Причому, студентам повідомляють, що це є самоконтроль і в разі невірної відповіді не позначиться негативно на поточній успішності, а дасть можливість визначитись самому студенту щодо засвоєння ним пройденого матеріалу і внести необхідні корективи до своєї підготовки.

Після написання даних робіт, викладач перевіряє їх, оцінює позначками «+» — вірно, «-» — невірно, і аналізує у сукупності. На наступному практичному занятті цей аналіз і оцінки з конкретними зауваженнями по кожній роботі доводиться до групи і обговорюються.

Як свідчить практика проведення коротких контрольних робіт на таких навчальних дисциплінах як «Економіка праці і СТВ» та «Ринок праці», вони сприяють глибшому засвоєнню, а не «зазубренню», матеріалу студентами та служать своєрідним «індикатором» окремим з них щодо посилення домашньої підготовки. Таких робіт проводиться 2—3 на семестр.

Описані вище та інші методи і технології активізації навчального процесу, на наш погляд, будуть сприяти підвищенню якості викладання дисциплін бакалаврського циклу та забезпечать ґрунтовнішу підготовку студентів.

І. П. Васильчук, канд. екон. наук, доцент,
кафедри фінансів КЕІ КНЕУ

ОПТИМІЗАЦІЯ ЗМІСТУ ДИСЦИПЛІН НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ФІНАНСИ»

Прийнятий курс на загальноєвропейський рівень розвитку системи вищої освіти та впровадження положень Болонської декларації передбачає перегляд підходів до підготовки фахівців з урахуванням кращих надбань національних традицій вищої освіти та вимог міжнародних стандартів. За цих умов потребують перегляду обсяги і зміст дисциплін навчального плану та їх відповідність

вимогам впроваджуваної кредитної системи обліку трудомісткості навчальної роботи, за якої необхідно здійснити укрупнення дисциплін.

Проведена робота з узгодження дисциплін навчального плану підготовки фахівців спеціальності «Фінанси» виявила наявність повторів окремих тем у дисциплінах фундаментальної та професійної підготовки. Це стосується, наприклад, тем щодо оцінки фінансового стану підприємства (викладається в 4 дисциплінах 3—5 курсів), планування та прогнозування (розглядається також в 4 дисциплінах 3—5 курсів) та деяких інших. Оскільки в багатьох дисциплінах на ці теми відводиться, як правило, по 2 години, то з року в рік студенти слухають майже однакові загальні положення, проте в різних інтерпретаціях, декілька разів, що недоцільно.

Також з метою недопущення повторів та вдосконалення логічної послідовності викладання, вважаємо, необхідно розглянути можливість та доцільність об'єднання фундаментальних дисциплін фінансового циклу під загальною назвою «Фінанси». Причому побудова цієї квазидисципліни повинна, на нашу думку, включати наступні блоки за ієрархією — «Теорія фінансів», «Державні фінанси», «Місцеві фінанси (регіональні фінанси)», «Фінанси підприємств». Така пропозиція обумовлена тими обставинами, що ці дисципліни мають один предмет вивчення, однакові методи та методологію дослідження, які відрізняються лише рівнем вертикальної ієрархії управління фінансами. Викладення кожної дисципліни розпочинається з розгляду майже однакових засад функціонування фінансів, існують повтори в темах. За рахунок скорочення повторів вивільняється час на поглибленіше вивчення інших блоків загальної квазидисципліни «Фінанси». Слід зауважити, що у невеликих ВНЗ всі ці окремі дисципліни викладаються на одній кафедрі, що не призведе до складнощів у розподілі навантаження. Причому одну дисципліну може викладати кілька викладачів, поступово підключаючись до її викладання протягом одного семестру, або ж у наступних семестрах, якщо навчальним планом буде передбачено її вивчення протягом кількох семестрів.

Досвід викладання дисциплін фінансового циклу «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання» та «Фінансовий менеджмент» дозволяє зробити висновок про тотожність предмету вивчення, повторюваність окремих тем, що наводить на думку про недоцільність їх розділу. Зазначимо, що в рамках викладення дисципліни «Фінансовий менеджмент» вивчаються рішення, які

приймаються менеджерами у всіх видах діяльності підприємств, в той час як зміст дисципліни «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання» передбачає дослідження сутності рішень, які приймаються у фінансовій та обмежено у інвестиційній діяльності, тобто за суттю це складова дисципліни «Фінансовий менеджмент». Вважаємо, що є сенс вивчати ці дисципліни як єдину «Фінансовий менеджмент», що відповідає усталеній логіці її викладання в міжнародній практиці. На нашу думку, при необхідності, її можна розділити на дві частини — базові основи, або більш простий курс, та спеціальні теми, чи складні питання базових тем, або поглиблений курс.

Наведені пропозиції являються дискусійними, проте ґрунтуються на власному досвіді автора і виражають його власну думку. Вважаємо, що у спільному обговоренні можна знайти найраціональніший шлях удосконалення структури і змісту навчальних планів та навчальних дисциплін.

Д. В. Верба, асистент кафедри політекономії

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІЧНИХ ВУЗІВ В УМОВАХ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ЯКОСТІ ОСВІТИ. ПОСТАНОВКА І АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ

Створення фінансових передумов нормального розвитку для кожного вищого навчального закладу безпосередньо залежить від обсягів попиту на пропоновані ним освітні послуги. Якщо нині високий рівень сегментованості ринку освітніх послуг дозволяє ВНЗ уникати жорсткої конкуренції, то очікувані в найближчі роки суспільно-економічні зміни (в першу чергу, відмова від загального військового обов'язку, скорочення чисельності випускників шкіл і нормалізація принципів диференціації оплати праці) спричинять значне посилення конкуренції між вищими навчальними закладами. Крім того, слід очікувати зменшення значущості для отримання конкурентної переваги таких складових ресурсного потенціалу, як накопичений за роки централізованої економіки імідж, традиції та добре матеріальне забезпечення навчального процесу. Навіть наявність потужної наукової школи може стати запорукою конкурентної переваги ВНЗ на ринку освітніх послуг лише за умови її орієнтації на задоволення нагальних потреб практики господарського управління, до того ж із урахуванням